

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglasil): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 28.

V Ljubljani, dne 26. septembra 1914.

Leto II.

Svetovna vojna.

S prekinjenjem bitke pri Lvovu, v kateri so Rusi vnovič izgubili 10.000 ujetnikov in 80 topov, in s porazom zadnjih ostankov ruske severne armade en del ruskega vojnega pohoda, ki omogoča provizorno bilanco o dosedanjem poteku svetovne vojske.

Prvotni načrt trojnega sporazuma (tripelentente) je bil, z močnimi ofenzivnimi sunki z zapada, severa in vzhoda oslabeti in omajati obe severni državi; pri tem naj bi se prodiranje nemške armade na Francosko kolikor mogoče dolgo ob lotaringijskih utrdbah in trdnjavah zadrževalo in nemške armade naj bi bile skozi mesece popolnoma zaposlene, da bi med tem časom bilo Rusiji omogočeno, z močno ofenzivo svoje premoči prodirati proti Berolinu in uničiti avstro-ogerske armade pri prvem spopadu. Seveda ni Rusija kljub obljubam, ki jih je dala Francoski, glavnega sunka naperala proti Vzhodni Prusiji, marveč proti Galiciji, ker ji je bilo iz razumljivih političnih vzrokov na tem ležeče, da porazi in uniči Avstro-Ogrsko. To je bil prvotni načrt trojnega sporazuma. A kako in s kakšnimi uspehi so naši nasprotniki izvedli ta načrt? Izjalovil se jim je ves njihov načrt. V teku petih tednov po izbruhu vojne so padle vse belgijske trdnjave, o

katerih so trdno upali, da bodo nemške čete in njih prodiranje zadrževale več kakor pol leta, vrh tega pa so tudi še vse utrdbe ob severovzhodni meji že v nemški posesti; po celi vrsti zmagovitih bojev in bitk so nemške armade vdrle v srce Francije in stoje danes pred francoskim glavnim mestom Parizom v velikanskih bojih, v strašanski bitki, ki bo zaključila prvi veliki del nemško-francoske vojne. Na zapadu se je torej načrt trojnega sporazuma izjalovil. Isto pa velja tudi o operacijah naših sovražnikov na vzhodu. Prodiranje Rusov proti Vzhodni Prusiji je bilo po začetnih uspehih odbito, pri čemer je bil velik del ruske armade vjet in poražen, ostali pa razpršeni, tako da je nemška severna armada že lahko zasedla gubernijo Suwalki.

Strašansko so se Rusi tudi zmotili v svojem načrtu, ki so ga skovali proti avstro-ogrski državi. Namerali so namreč, z veliko premočjo kar naenkrat poraziti in uničiti naše čete. A te so jim sedaj pokazale, da avstrijski vojaki trdovratno in hrabro branijo vsako ped avstrijske zemlje in da avstrijske čete kljub ogromni in velikanski ruski premoči stoje kakor zid in se ne umaknejo.

Akoravno so se Rusi z vsemi silami, ki jih imajo na razpolago, vrgli na Avstro-Ogrsko, da jo poteptajo, se jim njihov načrt ni posrečil in doslej Rusi nimajo

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski.

(Dalje.)

„Inu, sodnijsko naznanilo dražbe na njegovo kočo. Jaz pravim, da je to nesreča, ako hoče človek brez dela obogateti, brez dela igrati vlogo velikega gospoda. Riha ni kvartavec, ne pje, ne kadi, toda namesto tega skoro ves svoj pridelek znosi v Lounsko in libohoviško kolekturo. Nu, tudi z našim Zameckim pojde tako navzdol. Star sem, toda vem, da še učakam, ko tudi njemu prinesem takšen papir, dasiravno bi se temu izognil jako rad.“

„Zamecki, da gre navzdol?“

„Pa še kako!“

„Tako veliko posestvo!“

„Za njegove stroške bi bilo treba deset takšnih posestev.“

„Stavbe kakor kak grad!“

„Toda kakor stari grad, kjer je burja po zimi odtrgala vrata, ondi tudi leže, kolikor skodelj je veter odtrgal, skozi toliko lukenj teče voda v strop.“

„Kakšen skedenj!“

„Pa še miš se v njem ne bi preživila.“

„Ta zali plot okrog vrta pod okni!“

„Vso zimo so ž njim kurili.“

„A teh krav in ovac, kakor na graščini!“

„Sedaj kakor pri najrevnejšem kočarju.“

„Vsak mesar je šel najpoprej k Zameckemu.“

„Sedaj se mu vsak izogne najpoprej.“

„A tako zalo ženo ima!“

„Zrela je že povsem za pare.“

„Klarica?“

„Kajpada — mar ima ona malo skrbi?“

„Človek bi si mislil, Bog vé kaj vse bo imela ta kmética dobrega.“

„V dveh vrsticah bi se lahko izrazili blaženi trenutki njenega zakona.“

„Mi smo dejali, da bi imela rajše ubogat svoje srce, nego tuj napuh.“

„Vedel je to sleherni, kako bo, toda kdo si je drznil spregovoriti glasno? Ko bi bili to reveži, tem

zaznamovati nikakršnih drugih uspehov, kakor da so na svojem vojnem pohodu prekoračili avstrijsko mejo in zasedli vsled prostovoljne izpraznitve mesto Lvov.

Naše čete kljub ruski premoči niso bile še nikjer premagane in poražene, naše čete so prežete še istega duha, kakor ob izbruhu vojne, kar se o ruskih četah ne more trditi. Položaj naših čet v Galiciji je zelo ugoden in zato upamo, da bo končna zmaga na naši strani in strani našega zvestega nemškega zaveznika. Kdor se bojuje za pravično stvar, temu mora biti zmaga zagotovljena.

Z avstrijsko-ruskega bojišča.

Armadno povelje generala Dankla.

General kavalerije Viktor Dankl je dne 14. septembra izdal armadno povelje, ki se glasi takole:

Vrla I. armada je sijajno izvršila izredno težavno operacijo. Pri Krasniku in pred Lublinom smo odločilno porazili Ruse. Tu ste se borili noč in dan s sovražnikom, ki se je nahajal v pozicijah, podobnih trdnjavi, in ste vedno z uspehom odbili neštete napade. Ko pa so se Rusi vsak dan ojačevali in so končno postali najmanj dvakrat tako močni, kakor mi, smo prostovoljno ustavili svoj napad, da se nadalje ramo ob rami borimo z ostalimi armadami, ki se nam pridružujejo. Tudi prehod preko močvirij in lesov Tanewskega ozemlja je stavil na vas velikanske zahteve. Pa tudi ta stvar se je spričo naše vztrajnosti in odločnosti posrečila. Rusi se niso osmelili motiti našega pohoda in tako stoji nepremagana I. armada danes na prostoru, ki ji je bil zaukazan.

Zahvaljujem se vsem pripadnikom junaške I. armade za vse izredne in odlične čine, ki jih je doslej v vsakem oziru izvršila. Vojna je doslej veliko zahtevala od nas. Te zahteve tudi v bodoče ne bodo manjše! Toda vi, vojaki I. armade, boste hrabro in uspešno premagali vse v blagor domovine in v slavo Njegovega Veličanstva našega vzvišenega cesarja in kralja!

se že more svetovati kaj pametnega, toda pojasnjevati velečastitemu gospodu, Klarici, Zameckemu — čemu? Bogati so in gospodje ter k rodbinski sreči ne potrebujejo zadovoljnosti, ko pa imajo — denar!“

„Niti zadovoljnosti ni bilo med njimi.“

„Za nohet bi jo lahko spravil.“

„Kdo je bil tega kriv?“

„Oba. Ko je Zamecki jel kuhati jezo na reveže, jela je prezirati te ljudi tudi Klarica. Ko je njegov napuh naraščal, ni imela toliko razsodnosti in poguma, da bi ga bila spomnila na mogoči padec. Preklinjala je ž njim vred prostake, smejala se njegovim muham, bahala se ž njim vred — kakor otrok.“

On kakor grof, ona kakor otrok. Kako tudi drugače? Saj se v župnišču ničesar ni naučila, sedaj je bila bogata, vozila se je v kočiji, družina jo je nazivala „milostljiva gospa“ — uprav, kakor ji je bil Zamecki obljubil.

A Zamecki! — Že za časa, ko je še živela njegova prva žena, je kazal slaj po gosposkih šegah, smatral se je za nekaj več, nego vsi Toužetinci skupaj, toda pokojnica je bila pametna gospodinja. Naj je delal to ali ono, ona je molčala ter ostala dosledna in Zamecki, videč, da njegova žena ne posnema njegov

Tretji armadni zbor se je v bitkah pri Lvovu sijajno držal.

Poveljnik III. zbora, general pehote Colerus von Geldern, je graškega poveljnika generalmajorja plem. Mattanovicha službeno obvestil, da se je III. armadni zbor, ki se je nahajal od 26. do 31. avgusta v jako težkih bojih, udeležil tudi bitke pri Lvovu, kjer se je, napadajoč sovražnika, moral zopet težko boriti. Tudi to svojo nalogo pa je izvršil z nezlomljivo in najboljšo hrabrostjo. Kar so čete III. zbora v teh bojih izvršile, to je naravnost občudovanja vredno ter zasluži največjo pohvalo.

Nova razporedba naše armade na severnem bojišču. — Junaški odpor naše male trdnjave Sieniawa proti ogromni ruski premoči.

Nova razporedba naše armade na severnem bojišču je v teku. Izolirani sunek, ki ga je izvršila neka ruska divizija dne 17. septembra smo krvavo zavrnil. V naglici napravljena vzorna utrdba Sieniawa, ki brani prehod preko reke in katero so junaško branili nekateri naši zelo maloštevilni oddelki, je prisilila Ruse, da so morali razviti cela dva svoja armadna zbora in težko artilerijo. Ko je utrdba svoj namen izvršila, so jo naši prostovoljno zapustili.

Sieniawa je malo mestece s približno 1000 prebivalci ob reki San, kakih 45 km severozapadno od Premysla. Fort, ki brani prehod preko Sana je bil kakor poudarja uradno poročilo le provizorična utrdba. Preko Sieniawe vodijo pota iz Lublinske gubernije v zapadno Galicijo. Gre torej očitno za poskuse ruskega desnega krila prodreti proti Rzeszowu in obiti trdnjavo przemyslsko, katera se jim zdi pretrd oreh. Naša armada bo nadaljnje poskuse pač energično brezuspešila. S kakšnim junaštvom branijo naše čete vsako ped domovinske zemlje, to nam z nova kaže poročilo o boju pri Sieniawi. Mali naši oddelki so se s tako vztrajnostjo borili proti ruski premoči, da so morali

vzglede, jel je ravnati nasprotno ter je tudi bil reden gospodar. Toda Klarica — otrok! Mislila si je, da to, kar on dela, je najboljšo; bala se je, da ga ne bi razžalila, v svoji nespameti je celo odobraval njegov ponos. Odobravan napuh pa gre še dalje ter vleče za seboj vse, kar je človeku najljubšega, najsvetejšega, ženo, srečo, zadovoljnost. Ko je Zamecki zabredel v dolgove, hotel se je izogniti očitjanju vesti, hotel je zvaliti krivdo na drugega. Na koga? — Kdo mu je bil najbližji?

Revna Klarica.

Njo je dolžil svoje nesreče, njo smatral za vzrok svojih dolgov, ona je baje kriva vsega, vse je baje delal njej na ljubo. In stavil ji je za zgled svojo pokojnico.

„Ta ja bila zares vrla ženska. Prinesla mi je nekoliko tisočakov dote, ti si jih zapravila. Vsega si ti kriva. Videl sem, da te veselje zabave, preskrbel sem ti jih za drag denar. Bila si beračica in postaneš zopet — in jaz postanem radi beračice — berač!“

Kaj je pravil še dalje, Klarica ni več slišala. Omahnila je brez zavesti poleg postelje, v kateri sta spala dva otroka, hčerka po pokojnici in njen sin.

(Dalje prihod.)

Rusi poslali dva armadna zbora ter povrh še težko artilerijo v boj, predno so se naši umaknili. Naše čete so prepustile trdnjavo Rusom, ker je bila ta trdnjava med tem že izpolnila svoj namen — povzročila je sovražniku s čim najmanjšimi sredstvi tem največje težave in izgube.

Značilna za našo armado je sledeča zanimivost: Armadi generala Auffenberga je bilo treba dvakrat dati povelje, da se umakne; prvemu povelju naše čete niso hotele niti verjeti, ker niso mogle uvideti vzroka umikanja. Za naše čete je to umljivo, pa tudi značilno. Že tedne v boju stoječi vojaki so videli vedno, da neprestano zmagovito prodirajo, da mečejo Ruse z velikimi izgubami nazaj in pri tem ujamejo vedno veliko Rusov in plenijo ruske topove. Zato niso mogli razumeti, kako je to, da jih stratežičen položaj sili k umikanju. Naše čete do danes še niso bile premagane, čeprav to trdijo ruska poročila, ki lažejo, da so Rusi v bitki pri Lvovu ujeli 30.000 Avstrijcev in zaplenili 90 topov. To laž pobija že samo uradno poročilo ruskega generalnega štaba, ki govori samo o 30 topovih in 8000 ujetnikih. O armadi ruskega generala Brusilova se priznava, da je bila že v jako kritičnem položaju in da se ji je le po hudih bojih in vsled velike premoči posrečilo avstro-ogrskim četam iztrgati odločilno zmago. O armadi, ki odvzame sovražniku 10.000 ujetnikov in te neovirano odpelje v svojo deželo, kakor je to storila naša armada, ne more biti govora, da je bila poražena.

Uradno se poroča z dne 23. septembra opoldne: Na ruskem bojišču ni bilo v zadnjih dneh nobenih bojev, ako se izvzame par nebitvenih kanonad. Naše čete so neglede na trajno neugodno vreme v izvrstnem razpoloženju. — V Srbiji se bore naše balkanske čete z največjo trdovratnostjo za uspeh. Zelo važne pozicije so že v naši posesti. V teh bojih smo uplenili tudi več topov.

Uradno poročajo z dne 23. septembra zvečer: Pravkar došle vesti z balkanskega bojišča dadó spoznati, da se nahajajo sedaj vse obvladajoče višine zapadno od Krupnja (Jagodinja—Bilek—Črni vrh), za katere so bile večdnevne ljute borbe, v naši posesti in da smo tu zlomili srbski odpor. Da se je med temi boji glavnih naših balkanskih čet posamnim srbskim in črnogorskim bandam lahko posrečilo prodreti v kraje, kjer je ostalo samo nekaj orožnikov in nekaj neobhodno potrebnih varnostnih posadk, ne more vzpričo pokrajinskega značaja nikogar presenetiti. Namestnik šefa generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Francosko brodovje v Jadranskem morju in pred Boko Kotorsko, Visom in Pelagružem.

Uradno se razglša naslednje: Francosko brodovje, ki je ostalo, odkar je 1. septembra obstreljevalo brez uspeha Punto d' Ostro, zunaj Jadranskega morja, je zadnje dni zopet izvršilo velika dejanja.

Dne 19. t. m. ob 6. jutraj se je prikazalo zopet pred Boko ter eno celo uro obstreljevalo utrdbe ob vhodu iz težkih topov, zadelo trikrat in ranilo enega topničarja. Nato je odplulo brodovje, ki je štel 40 enot, proti Visu, obstreljevalo ob 10. dopoldne semaforško stacijo in morski svetilnik, ranilo dva moža, sicer pa napravilo le malo škode. Nekako do 5. popoldne je ostala večina francoskih vojnih ladij v vodovju okrog Visa ter nato odplula proti severozahodu.

Med povratkom so priplule nekatere francoske ladje pred Pelagruž. Tudi tu so Francozi obstreljevali morski svetilnik. Ko so mornarji razdejali hišo, kjer je vihrala zastava, ko so zbrozgali vodo in jo onečistili ter vzeli čuvajem morskega svetilnika živež in nekaj perila, je zapustil tudi ta del francoskega brodovja Jadransko morje.

Pelagruž je majhen otok sredi Jadranskega morja, nekako v višini Kotora, pa 170 km oddaljen od dalmatinske obali. Skupaj s tremi drugimi pečinami tvori ta skupina otokov najbolj proti jugu ležečo skupino avstrijskih otokov ter ima pomen samo za mednarodno paroplovbo. Dejanje Francozov, zlasti pa razdejanje morskega svetilnika, ogroža vso mednarodno plovo tudi nevtralnih držav. Sicer pa je nastop Francozov napram ubogim čuvajem morskih svetilnikov, ki so za časa jesenskih neviht pogosto popolnoma odrezani od ostalega sveta, prav podobno nastopu roparskih mornarjev.

Z nemško-francoskega bojišča.

Francozi poraženi v Alzaciji. — Velikanska bitka na Francoskem. — Nova zmaga Nemcev na Francoskem. — Krvavi boji pri Soissonsu. — Bitka pri Reimsu. — Bitka v Vogezah. — Nemci prodirajo proti Reimsu in Verdunu.

Francozi so bili v Gornji Alzaciji popolnoma poraženi ter se v begu umikajo.

Na francoski strani so se borili 3 armadni zbori in 1 divizija. Francozi so bili za prilično 25.000 mož močnejši kakor nemške čete. 3.000 jih je bilo ujetih, vplenjenega je tudi mnogo vojnega materiala.

Kakor ni bilo drugače pričakovati, se bo končala velikanska bitka na francoskih tleh s sijajno nemško zmago, zmago nemškega orožja. V bitki med rekama Oise in Maas končna odločitev še vedno ni padla, gotovi znaki pa kažejo, da popušča sovražnikova odporna sila. Z veliko bravuro podvzet francoski poskus, predreti skrajno d. sno nemško krilo, se je končno popolnoma ponesrečil. Sredina nemške armade pridobiva počasi, pa sigurno na tleh. Na desnem bregu reke Maas so poskusili Francozi izpad iz Verduna, bili pa so z lahkoto zavrjeni.

13. in 4. francoski armadni kor in deli neke nadaljnje divizije so bili dne 17. t. m. južno od Nuyona v odločilni bitki poraženi in so izgubili več baterij. Sovražni napadi na razne nemške pozicije v bojni fronti so se krvavo ponesrečili. Prav tako so nemške čete tudi odbile prodiranje francoskih alpincev na Vogeškem grebenu v dolini reke Breusch. — Pri zavzetju Chateau-Brimonta pri Reimsu so Nemci v bitki ujeli 2500 mož. Tudi drugod so v bitki ujeli mnogo sovražnikov in vplenili mnogo topov, katerih število pa se še ne da pregledati. — Vzhodna armada nadaljuje svoje operacije v guberniji Suvalski, deli armade pa prodirajo proti trdnjavi Osowiec.

O štiridnevni bitki pri Soissonsu javljajo: Francoske in angleške čete so se morale pri Soissonsu boriti z velikanskimi nepremagljivimi težkočami. Reka Aisne je bila namreč preplavila soissonsko okolico in neprijatelj mesta sploh ni mogel napasti. Boj je divjal

na gričih in gozdovih okolice. Končno se je Francozom navzlic strahovitemu ognju naše artilerije, ki jim je prizadjal velikanske izgube, posrečilo prekoračiti reko. Naša artilerija je imela jako ugodne pozicije paralelno z reko Oisne v smeri Compiègne-Reims. Prehod Francozov so ščitile angleške baterije.

(Mesto Soissons šteje 17.000 prebivalcev, utrdbe so stare, le proti severovzhodu se nahaja moderen fort. 1870. leta je igrala trdnjava Soissons veliko vlogo. Nemci so mesto 3 dni bombardirali.)

Posamezni poročevalci popisujejo ljute boje, ki so se vršili pri Soissonsu. Bitka, ki je divjala ob reki, v gozdovih in na gričih, je trajala štiri dni. Reka Aisne je vsled deževja tako narastla, da Francozom in Angležem ni bilo mogoče priti v mesto, katero je bilo s topovi in s puškami obstreljevano. To obstreljevanje je bilo osredotočeno na točko, kjer so angleški in francoski ženijski vojaki poskušali zgraditi most. Tam je teklo strašno mnogo krvi.

Iz velikega glavnega stana poročajo z dne 19. t. m. zvečer: Položaj na zapadu je v splošnem neizpremenjen. Na celi bojni fronti smo potisnili angleško-francosko armado v obrambo. Napad proti močnim, deloma v več črtah zaporedoma utrjenim pozicijam, napreduje zelo počasi. Izvršitev napada proti liniji zatvornih forov južno od Verduna je pripravljena. V Alzaciji stoje naše čete ob meji tesno nasproti francoskim vojem. — Na vzhodu je bila 17. septembra pri Augustovu poražena 4. finska strelska brigada. Pri prodiranju proti Oswiecu smo po krutem boju zavzeli Grajevo in Szezuczyn.

„Wolffov urad“ poroča: Veliki generalni štab poroča: Veliko glavno taborišče, 20. septembra zvečer. V napadu na francosko in angleško vojsko smo na nekaterih krajih napredovali. Reims leži v bojni fronti Francozov. Prisiljeni odgovarjati na ogenj, obžalujemo, da mesto vsled tega trpi. Izdana so navodila v varstvo katedrale.

V srednjih Vogezech smo zavrnili francoske čete v gorovju Donon pri Senonesu in pri Saalesu.

Na vzhodnjem bojišču se danes ni nič zgodilo.

Uradno se poroča iz velikega glavnega taborišča z dne 21. septembra zvečer: V bojih za Reims, smo zasedli kakor trdnjava utrjene višine pri Craonnully in prodirajoč proti gorečemu Reimsu zavzeli kraj Betheniville. V napadu na zatvorne utrdbe južno od Verduna, smo zmagovito prekoračili vzhodnji rob izpostavljene côte Lorraine, ki jo je branil 8. armadni zbor. Izpad francoskih čet na severovzhodnji fronti Verduna, smo zavrnili. Severno od Toula smo presenetili francoske čete v bivaku z artilerijskim ognjem. Sicer se danes na francoskem bojišču niso vršili večji boji. V Belgiji in na vzhodu je položaj neizpremenjen.

Glavni napad na utrjeno črto Verdun-Toul.

Iz Berolina javljajo: Glavni napad nemških čet na utrjeno črto Verdun-Toul je pričel dne 19. septembra zvečer. Težka nemška artilerija je nekatere zunanje verdunske forte skoraj popolnoma razrušila.

Petdnevni dvoboj med francosko in nemško artilerijo.

Berolinski listi javljajo preko Rotterdama: Bitka ob Aisne je nepretrgani strahoviti dvoboj med francosko-angleško in nemško artilerijo. Topovi grmijo neprenehoma že pet dni. Silno kruti boji divjajo tudi na črti Reims-Soissons.

Na nemško-francoskem bojišču še vedno ni padla odločitev.

Wolffov urad javlja: Veliki generalni štab razglašá: Veliki generalni štab, dne 23. septembra zvečer. Na desnem krilu nemške zapadne armade onkraj reke Oise stoji boj. Poizkusi Francozov, da bi nas obkolili, niso imeli prav nobenega uspeha. Na vzhodu v Argonskem gozdu ni bilo danes večjih bojov. Vzhodno od Argon smo tekom današnjega dne vzeli Varenes. Napad napreduje dalje.

Armadni deli, ki so napadali zatvorne fore južno od Verduna, so zmagovito odbili ljute, iz Verduna preko reke Mase in iz Toula izvršene protinapade in vplenili ujetnike, strojne puške in topove. Obstreljevanje s težko artilerijo proti zatvornim forom Troyon, les Paroches, Camp des Romains in Lionville smo pričeli z vidnim uspehom. V francoski Lotaringiji in na alzaški meji smo na posameznih krajih potisnili nazaj francoske sprednje čete. Dejanske odločitve še ni bilo nikjer.

Iz Belgije in iz vzhoda nimamo poročati ničesar novega.

Nemški podmorski čoln potopil tri angleške križarke.

Wolffov urad poroča: Nemški podmorski čoln „U 9“ je potopil dne 22. t. m. zjutraj 20 morskih milj severozahodno od Hoek van Hollanda tri angleške oklopne križarke, „Aboukir“, „Hogue“ in „Cressy“. — Namestnik šefa admiralskega štaba Behncke.

Kakor poročajo Wolffovemu uradu z uradne strani, je tudi angleško križarko „Pathfinder“ dne 5. septembra potopil neki nemški podmorski čoln, in sicer „U 12“, čigar poveljnik je bil mornariški nadporočnik Hersing.

Pregled vojnih dogodkov

od 11. do 13. septembra 1914.

Na južnem bojišču so naše čete zopet začele z ofenzivo, prekoračile Drino, krvavo porazile Srbe in osvojile Valjevo. Sedaj prodirajo proti Kragujevacu. Vse srbske čete, ki so na več krajih vdrle v Srem in Banat, so bile popolnoma poražene, deloma ujete, deloma pobite, tako da je le malo Srbov ubežalo nazaj čez Savo in Donavo. Naši so ujeli 8000 Srbov in zajeli velik vojni plen. Danes ni na naši zemlji nobenega srbskega vojaka več.

Na severnem bojišču se je pri Grodeku, južnozapadno od Lvova, od 6. do 11. septembra vršila krvava bitka, v kateri so naše čete bile zmagovite. Ujele so 10.000 Rusov in napravile velik plen. Ker je pa med tem velika ruska premoč jela prodirati proti armadi

generala Dankla pri Lublinu na Ruskem in proti Auffenbergovi armadi pri Ravaruski v Galiciji, razen tega pa tudi v prostoru med Auffenbergovo armado in Lvovskim bojiščem, so se vse naše armade: Danklova, Auffenbergova in Lvovska, združile na prostoru, ki je za brambo ugoden. Ondi se sedaj pripravljajo na nov nastop proti Rusom.

Na nemško-ruskem bojišču je general Hindenburg popolnoma porazil Ruse in jih zasledoval čez vzhodno prusko mejo. Gubernija Suvalki je pod nemško upravo.

Na nemško-francoskem bojišču, kjer so Nemci prodrli do prvih pariških utrd, trajajo siloviti boji že celih 13 dni. Bojna črta se razteza čez celo severno Francijo od zapada do Vogezov na vzhodu. Posebno ljuti boji so pri utrdah južno od Verduna in pri Nancyju. Odločitev še ni padla, a vsa znamenja kažejo, da bodo zmagali Nemci. — 10. septembra so nemške čete zasedle mesto Arras v pokrajini Calais; mesto šteje 30.000 prebivalcev ter je važno križišče železniških zvez.

Japonci nadaljujejo z obstreljevanjem Čingtava. Na otoku Yap so Nemci porušili nemško brzozavno postajo. Yapski otoki spadajo k nemški Karolinski Mikroneziji v Tihem oceanu.

Angleži so zasedli nemško kolonijo Herbertshöhe na otoku Novo Pomorjansko v Bismarckovem arhipelagu, vzhodno od nemške Nove Gvineje.

Belgijski Kongo so zasedle francoske čete, da ga varujejo pred morebitnimi sovražnimi napadi.

Vojujoče se evropske države pomnožujejo svoje obrambne sile. V naši monarhiji se pokličejo črnovojni obvezanci, rojeni leta 1892. in 1893. in mladeniči rojeni leta 1894, ki so bili pri naboru leta 1914 „odloženi“, to je niti potrjeni niti odvrženi. — Angleški parlament je dovolil vladi zopet pol milijona novih vojakov. — Na Francoskem je že vse v vojni, karkoli more nositi orožje, vrhutega so Francozi spravili v Evropo že do 200.000 afriških vojakov.

Francoski ministrski predsednik je proglasil vojno stanje med vsemi francoskimi kolonijami in Avstro-Ogrsko in Nemčijo.

Japonska je pristopila angleško-francosko-ruskemu dogovoru, da sklenejo mir samo skupno, ne vsaka zase.

Turčija je izkoristila sedanji evropski položaj in odpravila kapitulacije, t. j. pogodbe, v katerih so bile evropskim velesilam in njih podanikom na Turškem priznane veliko ugodnosti.

Nemški poslanik v Bukareštu dr. pl. Walathausen je 16. t. m. odpotoval v Berlin.

Med tripelententno ter Avstro-Ogrsko in Nemčijo se potom ameriških Združenih držav vrše dogovori za izmenjavo ujetnikov.

Rusi pripravljajo vpad v Prusko Šlezijo.

Z Dunaja se poroča: Kakor se je že računalo v komunikeju o drugi bitki pri Lvovu, so se sedaj pomaknile močne ruske čete zahodno od Visle, v oči vidnem namenu, da vpadajo v Prusko Šlezijo, ker se jim njihovi tozadevni načrti v Vzhodni Prusiji niso posrečili. „Prodiranje proti Berlinu“ je obveznost, ki so jo prevzeli Rusi napram svojim francoskim zaveznikom. Od nemške strani se je vse potrebno ukrenilo, da se nameravani ruski vpad v šlezijško ozemlje čim prej zavrne.

Ostudne laži inozemskih listov o naši armadi.

Uradno se razglša: Posamezni inozemski listi trdijo, da se v naši armadi čete te ali druge narodnosti v vojni niso popolnoma obnesle. Neki angleški vir, ki se tudi sicer odlikuje z razširjanjem najbolj neresničnih tatarskih poročil, je vedel celo poročati o uporuh čeških polkov. Nasproti tem tendencioznim pačenjem resnice, ki so proračunana na nepoučenost o razmerah v monarhiji, ki vlada ponekod, moramo z vso odločnostjo izjaviti, da kakor preje tako tudi v sedanji vsiljeni nam vojni vsa ljudstva naše častiljive monarhije v smislu naše vojaške prisega proti vsakemu sovražniku, pa naj bo kdorkoli, združeni tekmujejo v hrabrosti in enodušnosti. Bodisi na rusko-galiških bojiščih, bodisi na balkanskem vojnem prizorišču se bore Nemci, Madžari, severni in južni Slovani, Italijani in Rumuni v zvesti udanosti do najvišjega vojnega gospoda in v zavesti, kako velika dobra branimo, vsi z istim občudovanja vrednim junaštvom, ki je našim četam pridobilo celo priznanje našega najnevarnejšega, številno mnogo močnejšega nasprotnika. Tako se je na severu, da navedemo le en zgled, 97. pešpolk, ki ga sestavljajo Slovenci, Hrvati in Italijani, boril pri Lvovu z izvanredno bravuro in žilavostjo in vse težke izgube stanovitno prenesel. Ako omenjamo še 79. otočanski pešpolk, ki se je ravno tako vrlo držal na jugu v težkih bojih na spodnji Drini, potem storimo to le za to, da nastopimo proti silno pretiranim podatkom o izgubah tega polka, ki se razširjajo od srbske strani. Medtem ko poročajo Srbi o 3000 mrtvih tega polka, znašajo dosedanje celokupne izgube te vrle čete po uradni ugotovitvi 1424 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Poročila kakor ono, ki izvira iz ruskega vira, da je bilo na Lvovskih bojiščih ujetih 70.000 avstrijskih vojakov, z ozirom na dosedanje uradne popravke pač ne potrebujejo nobenih nadaljnjih dementijev.

Nemška proklamacija na Poljskem.

Generalleutnant von Morgen je izdal na poljski narod naslednjo proklamacijo:

„Prebivalci gubernije lomške in varšavske! Ruska armada ob Narevu je uničena. Nad 100.000 mož s poveljujočima generaloma 13. in 15. zboru vred je ujetih, 300 topov vpljenjenih.

Ruska vilenska armada, kateri zapoveduje general Rennenkampf, se v vzhodni smeri umika. Avstrijske armade prodirajo zmagovito iz Galicije. Francozi in Angleži so bili na francoskih tleh uničujoče poraženi. Belgija se nahaja pod nemško upravo. Kot predstraža nemških armad prihajam s svojimi četami k vam kot prijatelj. Dvignite se, preženite ruske barbare, ki so vas imeli za sužnje, iz svoje lepe domovine, kateri naj zopet zasiže solnce politične in verske svobode. Tako hoče moj mogočni in milostljivi cesar. Moje čete imajo ukaz, da ravnajo z vami kakor s prijatelji. Vse, kar nam boste dobavali, bomo plačali. Od vas in vašega viteškega mišljenja pričakujem, da nas gostoljubno sprejmete kot svoje zaveznike. — Generalleutnant von Morgen. — Dano v poljskem kraljestvu meseca septembra 1914.

Hinavska Rusija in njen manifest.

Nasproti dvoumnemu in sila hinavskemu manifestu Rusije, češ, da je začela vojna zaradi malih narodnosti, konstatira „Fremdenblatt“, da se bojuje Rusija proti monarhiji zato, ker smatra od monarhije malim narodom dane pravice za nevarno za lastne podjarmljene narode in tega noče več pripustiti. Veliki zločin zaradi katerega je bila Rusija že leta pripravljena, se maščevati nad nami, je ta, da je naša monarhija resnično narodnostna država, država, ki daje svojim narodnostim kot pravim komponentom obstojati, živeti in se razvijati. Kar hoče Rusija, ni nič drugega, kakor raznaroditev in rusificiranje najprej naših Slovanov in če je enkrat te prebavila in amalgamirala, drugih neslovanskih narodov. S Finci je začela in če Rusija ni zahtevala od Srbov in Bolgarov žrtve jezika in lastne narodne kulture, ni to nič drugega, kakor taktika, ker jih je mogla le na ta način uporabiti kot elemente bodočega napada na monarhijo. S pomočjo še vedno zaslepljenih Srbov in med tem že spametovanih Bolgarov naj bi se bila monarhija razbila, s tem pa naj bi se tudi odprla pot k njihovem podjarmljenju in k razširjenju moskovskega despotizma in rusificiranja do Carigrada in na obal Egejskega in Jadranskega morja.

Med tem, ko brani Avstro-Ogrska v tej vojni idejo upravičenosti malih narodov do življenja, med tem, ko je ta ideja življenski princip in vzrok obstoja Avstro-Ogrske, se bojuje Rusija za idejo despotstva vseruske ideje. Vojna teh dveh sovražnih si idej se je vršila že prej diplomatično v bližnjem orijentu. Treba si je samo predstavljati, da bi monarhija prenehala obstojati. Kako hitro bi se izpremenile obljube, s katerimi skuša Rusija pridobiti balkanske narode, v groznje, ki jih slišijo že sedaj vsakokrat, kadar hoče kateri delati politiko samo v svojo lastno korist. „Fremdenblatt“ konča: Znamci bodo jasno spoznali, zakaj se je Rusija, ki je država proti svojim narodom, bojevala proti Avstriji, ki je država za svoje narode. Kako pa si bodo zgodovinarji bodočnosti mogli razlagati, da sta se mogla Anglija in Francoska boriti na strani ruskega davitelja naroda!

Da je morala Rusija v uri, ko zahteva od svojih tlačanih narodov zvestobo, obljubiti tem narodom enakopravnost in prostost v rabi materinega jezika in vere, česar jim do sedaj ni priznavala, obsega resnico o Rusiji in veliko sramoto Anglije in Francoske.

Dinastija Karadžordžević.

Odlični srbski državnik je izjavil, kakor javlja Jugoslovanska korespondenca iz Soluna, da so si na Srbskem povsem na jasnem, da je nesrečna protiavstrijska politika Srbije, ki je dovela do te vojne, dospela do popolnega propada. Popolnoma se zavedam svoje odgovornosti, pravi ta politik, če rečem, da za kralja Petra, ki je srd proti Avstriji prinesel s seboj na Srbsko, ne bo drugega izhoda, kakor da bo moral z vso svojo rodbino in z vsemi svojimi nesrečnimi svetovalci bežati iz Srbije in jo za vedno zapustiti. Kralj Peter in njegov ministerski predsednik Nikola Pašić sta srbsko politiko zavedla na pota do katastrofe, ki jo bomo z grozo doživeli. Ne motimo se o tem, da bo z vojaškim polomom Francije tudi Rusija doigrala svojo vlogo in tudi nas s seboj potegnula v pogubo. Kralju Petru in Pašiču je bilo usojeno, da sta

spravila Srbijo na vrhunec slave in moči pa do propada. Za nas je veljal samo en pot, na katerem bi mogli obstajati: dobri sporazum z Avstro-Ogrsko. Že svoječasn timerki predsednik Mihael Garašanin, ustanovitelj srbske napredne stranke, je prijateljstvo z avstrijsko državo označil kot temelj srbske eksistence. Vladarska rodbina Karadžordžević, ki ji je sovraštvo proti Avstro-Ogrski veljalo za načelo, je s svojimi svetovalci odgovorna za posledice te politike.

Pariz, največja trdnjava sveta.

Pariz, ki je bil do leta 1840. odprto mesto, je danes največja trdnjava sveta.

Mesto je zavarovano z glavnim nasipom, ki je 10 metrov visok in z jarkom, ki je širok 15 metrov. Okoli nasipa je 94 utrd, mimo katerih pelje v krogu velika državna cesta in cestna železnica, v daljavi 33 km. Nasip ima 58 vrat, 12 prehodov za železnice in tri zaseke, mimo katerih teče reka Seine in dva kanala. To je glavna bramba Pariza.

Starejši nasip meri v daljavi 15 km in ima 16 utrd. Ta je nekoliko nazaj pomaknjen od prvega.

Tretji nasip, ki je najnovejši, leži daleč proč od Pariza in je napravljen po skušnjah iz zadnjega obleganja leta 1870. in leta 1871. Ta je napravljen tako, da varuje mesto pred obstreljevanjem, in da je popolno obkroževanje od strani sovražne armade izključeno. Prostor pred Parizom in tem nasipom je tako velikanski, da se morejo na njem zbrati velikanske armade, ki lahko ven izpadejo in se spuste s sovražnikom v boj.

Ta nasip ima 7 fortov. prve, in 16 druge vrste. Poleg tega ima 50 baterij. Utrjena črta ima v premeru od severa proti jugu 34 km in od vzhoda proti zahodu 45 km. Dolga je 124 km in odgovarja 175 km dolgi okroževalni črti sovražnika.

Vse utrbe obvladajo površino blizu 1200 km².

Tedenske novice.

(Na deželni kmetijski gospodinjski šoli v Repnjah.) postaja Vižmarje na Gorenjskem. se začne zimski šestmesečni tečaj dne 5. novembra t. l. in bo trajal do 25. aprila 1915. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 kron za hrano in stanovanje. Za obrabo pohištva in učil je plačati po dogovoru. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah od 15. septembra do 3. novembra t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in zavezo izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi celi tečaj v zavodu. Pripomnimo še, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva, kot: kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželne odbora kranjskega.

(Poizkušen rop.) Ko se je te dni posestnica Amalija Vrhunc od Sv. Duha vračala iz Škofje Loke in šla skozi gozd, jo je zasede napadel neki mlad človek in ji skušal potegniti denar iz žepa. Na ženino vpitje je pa prihitel neki mož, nakar je zlikovec po-

begnil. Žandarmerija je mladega zločinca izsledila in aretirala v osebi 16letnega kočarskega sina iz tamošnje okolice.

(Umor.) Iz Železne kaplje poročajo: Te dni so našli umorjeno Rozalijo Selinšek, ki je na Dočevi vodila gospodinjstvo dvema drvarjema. Bila je zavlečena 100 m proč od dotične kočice in je imela glavo zdrobljeno. Kot zločina sumljivega so aretirali zloglasnega dninarja Andreja Lukanc, ki je imel prej razmerje s Selinškovo ter je bil že dvakrat zaprt radi uboja.

(Predrzen tat.) V noči od 16. do 17. septembra je prišel v farovško drvarnico na Trsteniku predrzen uzmovič krast kure. Blizu speči hlapec, ko začuje kurji vik, hitro skoči gledat, kaj je. Ko vidi, za kaj se gre, pograbi vrata, da bi tička v drvarnico zaklenil. Tatu pa seveda ta namera ni bila všeč. Začela se je borba, kdo bo obvladal duri. Ker je tatu trda predla, pograbi poleno in udari hlapca s tako močjo po glavi, da se mu je v trenutku vlila kri. Tat je bos pete odnesel, pustil pa je vrečo z dvema kurama. Za to smolo se je menda maščeval, da je pred vasjo Trstenik vlomil vrata v kapelico Žalostne Matere božje in oropal nabiralnik.

(Vozni red na cestah.) C. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu je zapovedalo, da se imajo vozovi, korakajoče čete, kolesarji in dr. strogo držati leve strani ceste; vozniki, ki bodo proti temu predpisu grešili, bodo kaznovani.

(Odpis hišnega davka.) Vodja finančnega ministrstva je glede dovolitve odpisa hišnega davka od stanovanj, ki se povodom vojne krize brezplačno prepuste delavcem, izdal sledeče navodilo vsem finančnim deželnim oblastim: Tudi če se pri brezplačni prepustitvi stanovanj uslužbencem ne vračuna stanarina mezdi, se mora sicer vedno to vpoštevati, da obstoja — dokler traja delovno razmerje — med tako prepustitvijo stanovanja in delom imetja stanovanja gotova gospodarska zveza, tako da ne moremo pravzaprav govoriti, da se je stanovanje zastoj (kot darilo) prepustilo. Če pa delavci vsled ustavitve ali redukcije prometa niso več uslužbeni pri podjetniku, vseeno pa se dopusti, da ostanejo še nadalje brezplačno v dosedanjih stanovanjih, tedaj odpade zveza med delovnim razmerjem in prepustitvijo stanovanja. Tedaj pač ni nobene ovire, da se tudi v tem slučaju odpiše davek.

(Polkovnik Weber imenovan za brigadirja.) Dosedanji polkovni poveljnik in polkovnik 27. peh. polka Karel Weber je bil imenovan za poveljnika 55. pehotne brigade v Trstu. Kakor znano, je bil dosedanji brigadni poveljnik generalmajor Alfred pl. Hinke v bitki pri Lvovu težko ranjen. Za poveljnika 27. peh. polka pa je imenovan podpolkovnik Viljem Stauer, dosedanji poveljnik 27. lovskega bataljona.

Razne stvari po svetu.

(Pozivni razglas.) Na podlagi Najvišjega poziva cele c. kr. in kr. ogr. črne vojske kličejo se k službi z orožjem pri črni vojski: 1. Vse v letu 1894. rojene črni vojski podvržene osebe in 2. vse v letu 1893. in 1892. rojene črni vojski podvržene osebe, katere so bile pri naboru leta 1914. s pripombo »Zurückzustellen« (nazaj postaviti) zaznamovane. Izbiranje: Da se sposobnost za službo z orožjem pri črni vojski doseči

zamore, morajo imenovane črni vojski podvržene osebe priti pred eno zbiralno komisijo črne vojske (Landsturm-musterungs-Kommission) v mestu poveljstva domobranskega dopolnitvenega okraja, v katerem okraju njihovo bivališče leži. Kraj, dan in ura uradovanja teh komisij bode se posebno razglasila. Črni vojski podvržene osebe imajo na kraj te zbiralne komisije in nazaj prosto vožnjo na železnicah in na parobrodih. Za to svrhu morajo v občini svojega bivališča (pri občinskem uradu, pri magistratu) za izdajanje ene legitimacije (Landsturmlegitimationsblatt) prositi. Črni vojski podvržene osebe, katere ne bivajo v svoji domači občini, morajo se na vsak način dne 25. sept. 1914 l. pri občinskem uradu (pri magistratu) svojega bivališča s svojimi dokumenti, kakor krstni list, domačinski list, delavsko knjigo itd. javiti, kjer potem legitimacijski list črne vojske dobe. Legitimacijski list črne vojske se mora dobro shraniti in k izbiranju seboj prinesiti. Te v tem razglasu imenovane črni vojski podvržene osebe, katere na določen dan k izbiranju vsled zapreke, kateri se niso mogli izogniti, niso mogle priti, imajo se pri eni pozneje določeni komisiji javiti. Uradovanje te komisije (kraj in čas) bode se posebno razglasilo. Nastop službe: Poklic k službi je določen za poznejši čas. Osebe, katere so bile pri izbiranju kot sposobne imenovane, bodo takoj pri izbiranju izvedele, kam in kdaj da morajo odriniti. Pogodnost: Tiste črni vojski podvržene osebe, katere spadajo pod osebe, imenovane pod § 29 vojaškega zakona — (posvečeni duhovni, kandidati za duhovni stan zakonito določenih cerkev) — se k službi z orožjem pri črni vojski ne bodo vzele; vendar pa morajo k izbiranju priti in tam na podlagi svojih dokumentov ta svoj poklic dokazati. Te v tem razglasu imenovane črni vojski podvržene osebe, ako so pri izbiranju kot sposobne najdene, tudi lahko v vojsko, mornarico ali pa v domobranstvo prostovoljno vstopijo, in sicer za čas normalne prezenčne službe ali pa, ako imajo pravico za pogodnost enoletne službe, kot enoletniki. V tem slučaju morajo pri izbiralni komisiji pravico za to pogodnost dokazati. Črni vojski podvržene osebe, katere imajo po vojaškem zakonu pogodnost enoletne prostovoljne službe, lahko dobe pravico tudi kot taki (črni vojski podvrženi) znak enoletnih prostovoljcev nositi. Osebe, katere so k izbiranju prišle, oproščene so javiti se meseca novembra 1914. l. k naboru. Kdor se po teh zakonih ne ravna, bode po zakonu strogo kaznovan.

(Zasebni vojnopoštni paketi) se odslej naprej za nedoločen čas zopet sprejemajo, in sicer pod nastopnimi pogoji: 1. ne smejo tehtati več kakor 10 kg; 2. ne smejo presežati v nobeni smeri 80 cm; 3. ne sme biti drugega v njih, kakor uniformske in opremne potrebščine, čevlji in perilo; 4. zavoj mora biti iz nepremočnega blaga, voščenege platna ali lesenega zaboja. Da se prepriča, kakšna je vsebina, sme sprejemni poštni urad zahtevati, da se tak zasebni paket odpre. Če bi se stranka temu upirala, ali če bi se dognalo, da je vsebina drugačna kakor je označena, je take pakete zavrtni.

(Kaj se zgodi z vojnimi ujetniki.) V Nemčiji, kjer imajo sedaj že okoli tristo tisoč vojnih ujetnikov, bodo porabili te vojake za to, da jim bodo urejevali ceste, ter osuševali močvirnate pokrajine, ki jih ima mnogo tudi Nemčija. Na ta način bodo ti ujetniki odslužili svojo hrano in drugo preskrbo, poleg pa izpremenili mnogo še nekultiviranega sveta v plodne pokrajine.

(Nerednosti pri dostavljanju vojnopoštних pošiljatev.) K c. in kr. vojnem ministrstvu prihajajo neprenehoma vprašanja in pritožbe glede zakasnelega in nerednega dostavljanja, oziroma glede nedostavljanja pošiljatev v vojski se nahajajočim osebam in narobe. C. in kr. vojno ministrstvo je nato z dopisom z dne 9. septembra t. l., odd. 5/I. B., št. 3237, gospodu ministru za notranje zadeve sledeče sporočilo: Državni poštni uradi kakor tudi vojni poštni uradi imajo nalog, da do- in odpošiljanje vojnih poštних pošiljatev kolikor le mogoče pospešujejo. V tem smislu se je vojno ministrstvo opetovano obrnilo na etapno višje poveljstvo, katero sporoča, da vojni poštni uradi neumorno v najtežavnejših razmerah delujejo. Prepočasnemu delovanju vojne pošte, kakor se to dozdeva sorodnikom v vojni se nahajajočim oseb v njih razumljivi nepotrpežljivosti, pa niso vzrok niti pomanjkljivosti njene organizacije in njenega načina pošiljanja, niti slabo delovanje osebja, temveč težkoče, ki so utemeljene v vojnih razmerah. V tem obziru se pred vsem navaja, da vlaki vojne pošte mnogo počasneje vozijo kakor vlaki mirovne pošte. V dosedaj poteklem času, v katerem so se vsa krdela in večji oddelki vedno premikali, da so čim preje dosegli svoj cilj ter so se morali, ko so ga dosegli, vnovič od svojih vojnih poštних nabiralnikov zopet oddaljiti, je pač umljivo, da pri velikanski množini vojne poštne korespondence velik del iste v vojni se nahajajočim naslovnikom sploh ni mogel v roke priti, in to tim manje, ker med tem, ko se krdela v boju naprej pomičejo, težkoče vedno večje postajajo. Iste težkoče obstoje naravno tudi v smeri iz vojske v domovino ter so težkoče v tem slučaju še večje, ker pridejo krdela pri vojnih pohodih in ob bitkah v najredkejših slučajih do tega, da bi svoje pisma pri vojnem poštнем uradu oddala. Vojni poštni uradi so namreč uvrščeni pri drugem delu prateža (trena), pri provijantnem pratežu (trenu); posamezne v vojni se nahajajoče osebe pa smejo svoje pošiljatve radi cenzuriranja vsebine pisem le pri vojnem poštнем uradu oddati.

(Promet z zasebnimi zavitki.) Vsled odloka c. kr. trgov. ministrstva z dne 13. t. m., št. 38.572/P iz leta 1914, je promet z zasebnimi zavitki iz Avstriji (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino) razun v že objavljene pokrajine dopuščен z obstoječimi omejitvam, še v sledeče komitate: Also, Feher, Arad, Bacs, Bodrog, Bekes, Besterce, Nassod, Bihar, Brasso, Csanad, Osike, Osomgrad, Foganas, Goemoer, Es, Kis, Hont, Haromszek, Hunyad, Jasz, Hagykun, Szvilnok, Kis, Kuekuellloe, Koloz, Krasse, Szoereny, Maros, Tordo, Nagy Kuekuellloe, Zanos, Szeben, Szolnok, Doboka, Torda, Aranyos, Trenscen, Udvarhely, Pozega Veroece in v sledeča mesta: Kaffa (komitat Abauj Torna), Temesvar (komitat Temes), Vinkovci in Vukovar (komitat Szerem) ter obratno iz imenovanih komitatov in mest v Avstrijo (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino). Ob enem je dopuščен tudi promet z zasebnimi zavitki iz Avstrije (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino) v Bosno in Hercegovino čez Ogrsko ter obratno iz Bosne in Hercegovine v Avstrijo (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino) čez Ogrsko. Ti zavitki ne smejo biti težji ko 10 kilogramov in ne smejo v nobeni smeri presegati 60 centrimetrov. Ekspresni zavitki ter zavitki s knjigami in z drugimi tiskovinami so izključeni iz prometa.

(Bogastvo Evrope.) Denarno vprašanje so v sedanjih vojnih časih iste važnosti, kakor vprašanje oboroženja in pripravljenosti evropskih armad. Duh

vojaštva, modernost orožja in zadostni zakladi zlata so v vojnem času za vsako državo trije najmogočnejši faktorji. Tudi pri sklepanju miru bo igralo denarno vprašanje veliko vlogo, kadar bo šlo za vojne odškodnine, ki bodo šle v milijarde. Statistični podatki kažejo, da so imele evropske države v svojih bankah 14.565 milijonov kovanega zlata. Vrednost kovanega denarja sploh je znašala 17.083 milijonov, bankovcev so imele evropske države koncem leta 1913. v prometu za 25.393 milijonov, torej za 8 milijard 312 milijonov frankov več kakor kovanega denarja.

(O bojih pri Lublinu.) „Nowa Reforma“ priobčuje celo vrsto poročil o pripovedovanjih ranjencev iz bojev med Krasnikom in Lublinom. Ti boji so bili jako ljuti in naši vojaki so stali od 23. do 30. avgusta skoro neprestano v ognju. Sovražniku je bilo treba iztrgati vsako ped terena korak za korakom. Naši vojaki so kljub ruskemu ognju prodirali naprej v razpuščeni redki črti in naša artilerija je pregnala sovražnika. Nazaj vrženi sovražnik je pa vedno zopet zavzemal nove postojanke, na katerih je bilo jasno spoznati, da so bile pred meseci napravljene. Celozemlje od Krasnika je bilo na ta način pripravljeno. Tu in tam so se vdali celi ruski oddelki. Rusko poljski ujetniki pripovedujejo tudi, da so Rusi, zlasti kozaki, kadar so se avstrijske čete bližale sovražnim postojankam, silili poljske vojake, da kličejo: „Živijo Poljska“ in pojejo poljsko himno: „Ni še Poljska izgubljena“. Temu so se poljski vojaki mnogokrat uprli in porabili prvo priliko, da so pobegnili k Avstrijcem. Večkrat se je zgodilo, da so Rusi na take begunce streljali, da bi jim preprečili beg. Posamezni kozaški oddelki, ki so se še prejšnji dan besno borili proti nam, so se naslednje jutro brez boja vdali, ker jih je mučila lakota. Včasih v ruskih strelnih jarkih ni najti niti enega ranjenca ali mrtveca, ker jih Rusi vzemo s seboj. Mrtvece potem takoj pokopljejo, da se ne more dognati njihovih izgub. Ne redkokrat pa naš artilerijski ogenj vzbudi med sovražniki pravo paniko, da beže kakor brez glave ter puste ranjence in mrtve na mestu. Potem najdejo naši vojaki v jarkih cele kupe mrtvih in ranjenih.

(Strah pred nemškimi minami.) Angleška admiraliteta je prepovedala nemškim ribičem ribariti ob holandskem obrežju, tudi če razvijejo svoje zastave, ker se boji, da bi ladje pod nevtralno zastavo skrivaj polagale mine. — Ta strah nas živo spominja bojazni ruskega ladjevja, ko je za časa japonsko-ruske vojne plulo mimo Anglije ter v svoji nervoznosti streljalo na ladjice mirnih angleških ribičev.

(Rusi — požigalci.) V Krakov došli ranjenci, ki so se udeležili bojev pri Lublinu, pripovedujejo o grozovitostih, ki so jih izvršili ruski vojaki. Po nekem večjem boju so bili Rusi prisiljeni, da so se umaknili proti Lublinu. Avstrijske sanitetne čete so med tem postavile v vasi Konopnica vojni lazaret, kamor so spravili okoli sto ranjenih vojakov. Ponoči so se priplazili v kmete preoblečeni ruski vojaki in zažgali poslopje, ki je bilo naenkrat v plamenih. Le s težavo se je posrečilo rešiti ranjence. Nekaj požigalcev so prijeli in na mestu ustrelili. Ruski vojaki med umikanjem vse požigajo, kar jim pride pod roko. Okolica Lublina izgleda kot eno samo pogorišče.